

HAZIR GİYİM SANAYİNDE GİYSİ BAKIM ETİKETLERİNİN ÖNEMİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Vedat DAL
Ahmet ÖZBEK

Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Göztepe, İstanbul

ÖZET

Giysileri daha uzun süre ve konforlu bir şekilde kullanmak için bakım talimatlarına uyulmalıdır. Bu çalışmada kullanma talimatlarının tüketici tarafından bilinip bilinmediği sorgulanmıştır. Bu sorgulama işlemi İstanbul'un değişik ilçelerinde 250 tüketiciyle yapılan yüzyüze anket yoluyla gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak ütüleme dışındaki talimatların tüketiciler tarafından yeterince bilinmediği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hazır Giyim, Kullanım Sembolleri, Bakım Etiketi, Tüketici

A STUDY ON THE IMPORTANCE OF GARMENT CARE LABELS IN THE APPAREL INDUSTRY

ABSTRACT

Maintenance instructions in other words, “care labels” should be complied for comfortable and longer time use of clothings. In this study, it was examined whether the care labels were known or not by the consumers. This questioning process was carried out through 250 consumers in different districts of Istanbul. As a conclusion of the study, the care labels except ironing are not known sufficiently by the consumers.

Keywords: Ready Wear, Care Symbol, Care Label, Consumer

1. GİRİŞ

İnsanoğlu ilk çağlarda giysi ihtiyacını doğal liflerden karşılamıştır. İlerleyen zamanla, nüfusun artması, moda vb. faktörlerin etkisiyle yapay lif üretimi zorunluluk haline gelmiştir. Yapay liflerin üretimiyle birlikte, bu lifler doğal liflerle karıştırılarak veya sadece yapay lifler kullanılarak giysiler üretilmeye başlanmıştır. Bu durum, pazarda birbirinden farklı özelliklere sahip giysilerin yer almasına neden olmaktadır. Bu yeni ürünlerin yıkama, kurutma, ütüleme gibi bakım işlemleri doğal liflerden üretilen giysilerden farklı olduğu durumu ortaya çıkmıştır. Bu ürünlerden en iyi performansı elde etmek için bu yeni ürünlerin ayırıt edilme zorunluluğu doğmuştur. Bu sorunun çözümü ise bakım etiketlerinin kullanılmasıyla gerçekleşmektedir.

2. BAKIM ETİKETİ

Bakım etiketi, giysinin bozulmadan uzun süre kullanılması için ürün hakkında bilinmesi gerekenleri tüketiciye gösteren etikettir. Bu etiketler, ürünün malzeme cinsine, dikim özelliklerine uygun olarak nasıl kullanılması gerektiğini uluslararası kabul görmüş semboller ile göstermektedir[1,2]. Kısaca bakım etiketi, kullanıcıya faydalı bilgiler veren giysinin kullanma kılavuzudur.

Doğal liflerle giysi üretildiği ve bu giysilerin bakımının elle yapıldığı dönemde tüketicilerin doğal liflerle (yünlü veya pamuklu) üretilen giysileri kolaylıkla tanımakta ve bakım etiketlerine ihtiyaç duymadan bu ürünlere bakım yapabilmekteydiler. Yapay liflerin giysilerde kullanılmasıyla birlikte giysilerde çeşitlilik artmıştır[3]. Ayrıca yapay liflerle doğal liflerin karıştırılmasıyla oluşan hazır giyim ürünlerinin üretimi giysi bakımıyla ilgili problemlerin daha çok ve sık yaşanmaya başlamasına neden olmuştur. Bu durumun temel nedeni; yeni giysilerin bakımının, doğal liflerle üretilen giysiler gibi düşünülerek yanlış işlemlere tabi tutulmasından kaynaklanmaktadır. Bu sorunun çözümü ise bakım etiketi kullanımını zorunlu hale getirmiştir. Etiketler tüketiciye ürün için doğru bakım yapılmasına yardımcı olacak bilgiler sunmaktadır[4].

Bakım etiketleri, giysiyi yanlış uygulamalardan korur (yıkama işlemleri sırasında doğru ısı ve deterjan seçimine yardımcı olur, ütüleme sırasında ısı seçiminin doğru yapılmasını sağlar vb.), tüketiciye kullanabileceği doğru ürünü satın almasında (Örneğin bilmeden sadece kuru temizleme

yapılabilen giysinin almasını önler) yardımcı olarak çok önemli yararlar sağlar[4].

Tüketicilerin, bakım esnasında giyim ürünlerinin bakım etiketlerini dikkate almayı, yüksek ücretlerle satın alınan giysiyi kullanılmaz hale getirebilir. Bu durum ekonomik kayba neden olur. Satın alındıktan kısa süre sonra kullanılmaz hale gelen, başka amaçlar için kullanılan ya da çöpe atılan giysiler nedeniyle ülke ekonomisi de zarara uğramaktadır. Giysilerin tüketimi çok yoğun ürünler arasında olması nedeniyle uğranılan ekonomik kaybın boyutu da büyümektedir. Giysilerin alındığı gündeki gibi ve uzun süreli kullanabilmesi için bakım etiketlerinde belirtilen bakım kurallarına uyularak bakımının yapılmasını gerekmektedir[5].

2.1. Bakım Sembolleri

Hazır giyim ürünlerinin bakımının en uygun şekilde yapılması için mamüllerin üzerine kalıcı şekilde konulan grafiksel sembolere bakım sembolleri denir. Bu semboller evrensel olarak kabul görmüş olan sembollerdir. Yapılan araştırmalar; ülkemizde hazır giyim ürünleri üzerinde yer alan etiketlerdeki yıkama talimatlarını içeren sembollerin, toplumun çoğunluğu tarafından bilinmediği, bundan dolayı da birçok tekstil ürününün yanlış bakım uygulamalarından zarar görerek kullanılmaz hale geldiğini göstermektedir[3].

Bakım etiketleri giysi bakımı hakkında önemli bilgiler sağlar. Tüketiciler için bakım etiketinin üzerindeki bilgiler çok önemlidir. Bu öneminden dolayı da ürün satın alma kararını verirken önemsenmelidir[6].

2.1.1. Yıkama Sembolleri

Su banyosunda tekstil mamüllerini temizlemek için uygulanan işlem olup uygun kombinasyonlar halinde yapılan; ıslatma, ön yıkama ve normal yıkama (umumiyetle deterjan veya diğer temizleyici reaktiflerin varlığında mekanik hareket ve ısıtma ile yapılan) ve çalkalama ile bu işlemler esnasında ve/veya birinden sonra yapılan santrifüj veya sıkma yolu ile su ekstraksiyonu işlemlerinin tamamını veya bir kısmını ihtiva eder. Yıkama işlemi makine veya elle yapılabilir[7]. Aşağıda yıkama sembollerinin genel anlamları görülmektedir.

Tablo 1. Yıkama Sembolleri ve Açıklamaları [8]

Sembol	Yazılı Yıkama Talimatı	Sembolün ve Talimatların Açıklaması
	Makina İle Yıkama, Normal	Giysi, elde bulunan en sıcak su, deterjan, sabun, çalkalama yöntemi ile ve yıkama için tasarlanmış herhangi bir çamaşır makinası ile yıkanabilir.
	Makina İle Yıkama, Soğuk	Başlangıç su ısısı 30C veya 65 -85F'ı aşmamalıdır.
		
	Makina İle Yıkama, Ilık	Başlangıç su ısısı 40C veya 105F'ı aşmamalıdır.
		
	Makina İle Yıkama, Sıcak	Başlangıç su ısısı 50C veya 120F'ı aşmamalıdır.
		
	Makina İle Yıkama, Sıcak	Başlangıç su ısısı 60C veya 140F'ı aşmamalıdır.
		
	Makina İle Yıkama, Ütü İstemez	Giysi yalnızca "Ütü İstemez" özelliğini koruyacak ayarda ve hızı düşürülmüş sıkma işleminden önce soğutulmuş veya soğuk suyla durularak yıkanabilir.
	Makina İle Yıkama, Nazik veya Hassas	Giysi yalnızca nazik hareket ve /veya hassas giysiler için azaltılmış yıkama süresi uygulanarak yıkanabilir.
	Elde Yıkama	Giysi, nazik el hareketleriyle su ve deterjan ya da sabun kullanılarak yıkanabilir.
	Yıkanmaz	Giysi hiçbir süreç kullanılarak zarar görmeden yıkanamaz. Dolayısıyla bu işaretin ardından genellikle Kuru Temizleme talimatları verilir.

Bakım etiketindeki sembollerde belirtilen ve Tablo 1'de detaylı olarak verilen yıkama talimatlarına uyulmaması, örneğin talimatta belirtilen sıcaklıktaki suyla giysinin yıkanmaması durumunda giysi zarar görecektir[6].

2.1.2. Ağartma Sembolleri

Klor esaslı reaktif kullanılarak yıkama işlemi öncesinde, yıkama işlemi esnasında veya yıkamadan sonra su içerisinde uygulanan bir işlemdir[7].

Tablo 2. Ağartma Sembolleri ve Açıklamaları [8]

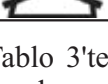
Sembol	Yazılı Yıkama Talimatı	Sembolün ve Talimatların Açıklaması
	Gerektiğinde Ağartıcı Kullanılabilir	Yıkama sürecinde herhangi bir ağartıcı ürün kullanılabilir.
	Gerektiğinde "Klor İçermeyen" Ağartıcı Kullanılabilir.	Yıkama sürecinde yalnızca "klor içermeyen", renkleri koruyan ağartıcı ürünler kullanılabilir. Klor içeren ağartıcılar kullanılamaz.
	Ağartıcı Kullanılmaz	Yıkama sürecinde hiçbir ağartıcı ürün kullanılamaz. Giysi ya yapısal olarak ağartıcıya dayanacak özellikte değildir, ya da renk verebilir.

Tablo 2'de ağartma sembolleri ayrıntılarıyla verilmiştir. Bu semboller giysiye ağartma işleminin uygulanıp uygulanamayacağını gösterir. Bu sembole dikkat edilmeyerek ağartıcı kullanılmaması gerektiği halde kullanılırsa giysinin renginde değişiklik olur, giysi zarar görür ve kullanılmaz hale gelebilir[2].

2.1.3. Ütüleme Sembolleri

Hazır giyim ürününün şekil ve görünümünü yeniden kazandırmak için uygun bir donanımla, ısı ve basınç kullanılarak uygulanan işlemdir[7].

Tablo 3. Ütüleme Sembolleri ve Açıklamaları [8]

Sembol	Yazılı Yıkama Talimatı	Sembolün ve Talimatların Açıklaması
	Ütü, Herhangi Bir Isıda, Buharlı veya Kuru	Normal ütü işlemi buharlı veya kuru olarak herhangi bir ısı da yapılabilir.
	Ütü, Düşük	Normal ütü işlemi buharlı veya kuru olarak yalnızca "Düşük Isı" (110C, 230F) ayarında yapılabilir.
	Ütü, Orta	Normal ütü işlemi buharlı veya kuru olarak yalnızca "Orta Isı" (150C, 300F) ayarında yapılabilir.
	Ütü, Yüksek	Normal ütü işlemi buharlı veya kuru olarak yalnızca "Yüksek Isı" (200C, 290F) ayarında yapılabilir.
	Buhar Verilmez	Buhar vererek ütüleme giysiye zarar verecektir, ancak belirtilen ısıda kuru ütüleme yapılabilir.
	Ütülenmez	Giysi ütülenerek düzleştirilemez veya düzleştirilemez.

Tablo 3'te ütüleme sembolleri ayrıntılı olarak verilmiştir. Giyside belirtilen sembolere dikkat edilmeden ütü ısı ayarlanması durumunda giysinin formunun bozulacağı hatta hassas giysilerde yanma oluşabileceği söylenebilir.

2.1.4. Kuru Temizleme Sembolleri

Tekstil mamülünün, organik çözücüler vasıtasıyla temizlenmesi için uygulanan işlemlerdir[7].

Tablo 4. Kuru Temizleme Sembolleri ve Açıklamaları [8]

Sembol	Yazılı Yıkama Talimatı	Sembolün ve Talimatların Açıklaması
	Kuru Temizleme	Herhangi bir çözelti, dönme hızı, nem, ısı ile yapılacak kuru temizlemeyi tanımlar
	Kuru Temizleme, Herhangi Bir Çözelti	Herhangi bir çözelti ile yapılacak kuru temizlemeyi tanımlar. Genellikle kuru temizleme sürecinde uygulanacak olan diğer sınırlamalara eşlik eder.
	Kuru Temizleme, Yalnızca Petrol Türevi Çözeltiler	Yalnızca petrol türevi çözeltiler kullanılarak yapılacak olan kuru temizlemeyi tanımlar. Genellikle kuru temizleme sürecinde uygulanacak olan diğer sınırlamalara eşlik eder.
	Kuru Temizleme, Trikloretilen Dışında Herhangi Bir Çözelti	Trikloretilen dışında herhangi bir çözelti emniyetle kullanılabilir
	Kuru Temizleme, Kısa Devir	A, P, veya F çözelti kısıtlamalarıyla birlikte kullanılabilir
	Kuru Temizleme, Azaltılmış Nem	A, P, veya F çözelti kısıtlamalarıyla birlikte kullanılabilir
	Kuru Temizleme, Düşük Isı	A, P, veya F çözelti kısıtlamalarıyla birlikte kullanılabilir.
	Kuru Temizleme, Buhar Vermeden	MA, P, veya F çözelti kısıtlamalarıyla birlikte kullanılabilir.
	Kuru Temizleme Yapılmaz	Giysiye kuru temizleme uygulanamaz.

Tablo 4'te kuru temizleme sembolleri ayrıntılı olarak verilmiştir. Kuru temizleme yapılması gereken giysilerin normal makinede yıkanması durumunda giysinin formunda bozulma meydana gelecektir.

3. LİTERATÜR ÇALIŞMASI

Saydan ve arkadaşları tarafından; Kadın Tüketicilerin Bakım Etiketi ve Sembollerini Algılama Davranışları üzerine yapılan çalışma sonucunda yıkama ve bakım sembollerinin kadın tüketiciler tarafından bilinme oranlarının çok düşük olduğu sonucuna varmışlardır[3].

Arpacı ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada; tüketicilerin ürün etiket sembollerini bilme durumları incelenmiştir. Doğru bilinen sembollerin başında elde yıkama, ütü, kuru temizleme, sembollerinin geldiğini tespit etmişlerdir. Tüketicilerin ağırtıcı ve kurutma işlemi sembollerini yanlış olarak bilmekte oldukları sonucuna ulaşmışlardır[9].

Yapılan çalışmalarda tüketicilerin bakım talimatları hakkında yeterince bilgiye sahip olmadığını göstermektedir.

4. UYGULAMA

Bu çalışmadaki amaç; Türk insanının hazır giyim ürünlerinin bakım simgelerini bilme durumları araştırılmasıdır. Bu amaçla Türkiye'nin maketi sayılan İstanbul'un her bir ilçesinden seçilen 250 kişiye anket uygulanmıştır.

4.1. Araştırma Yöntemi

Bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak anket kullanılmıştır. Tüketicilerin giysi alışverişlerinde ve giysilerin bakımı sırasında, kullanım ve bakım talimatlarını ne kadar önemstedikleri 24 adet soruyla ölçülmeye çalışılmıştır.

4.2. Araştırma Araçları

Anketler yoluyla elde edilen bilgiler SPSS programında işlenerek veriler bilgiye dönüştürülmüştür.

4.3. Bulgular

Ankete 161 bayan ve 89 erkek hazır giyim tüketicisine uygulanmıştır. Anket yüzyüze uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Anket sorularından 11'ine ait cevaplar aşağıdaki gibidir.

Tablo 5. Ankete Katılan Kişilerin Cinsiyetlere Göre Durumu

Seçenekler	Frekans	% Frekans
Kadın	161	64,4
Erkek	89	35,6
Toplam	250	100,0

Tablo 5' de anket uygulanan tüketicilerin cinsiyete göre ayrımı görülmektedir. Türkiye'de giysi bakımı daha çok bayanlar tarafından yapılıyor olmasından dolayı anket daha çok bayanlara gerçekleştirilmiştir.

Tablo 6. Hazır Giyim Ürünü Satın Alırken, Giysi Üzerinde Bakım Etiketinin Olup Olmamasının Kontrol Edilmesi

Seçenekler	Frekans	% Frekans
Kesinlikle Bakıyorum	84	33,6
Kumaş Farklı Olursa Bakarım	87	34,8
Hiç Bakmam	79	31,6
Toplam	250	100,0

Tablo 6'da görüldüğü gibi tüketicilerin bakım etiketlerini yeterince dikkate almadıkları net bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Tablo 7. Tüketicinin Bakım Etiketlerini Okuma Durumu

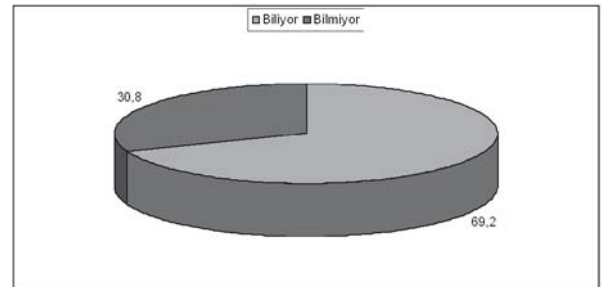
Seçenekler	Frekans	% Frekans
Evet	85	34,0
Hayır	55	22,0
Bazen	110	44,0
Toplam	250	100,0

Tablo 7' de görüldüğü gibi tüketicilerin giysiye bakım yapmadan önce bakım etiketlerini dikkate almadıkları söylenebilir.

Tablo 8. Tüketicinin Giysiye Bakım Uygulamadan (yıkama, kurutma, ütüleme) Önce Bakım Etiketlerini Okuma Durumu

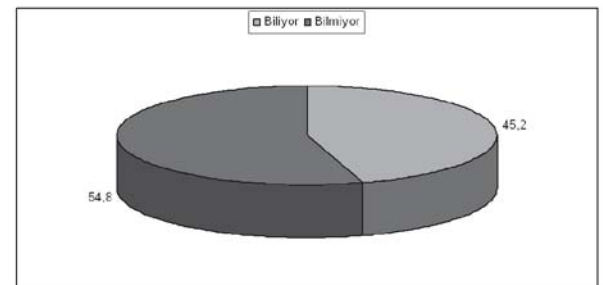
Seçenekler	Frekans	% Frekans
Evet Bakarım	128	51,2
Hayır Bakmam	43	17,2
Bazen Bakarım	79	31,6
Toplam	250	100,0

Tablo 8' de görüldüğü gibi tüketicilerin giysiye bakım yapmadan önce bakım etiketlerini dikkate almadıkları söylenebilir.

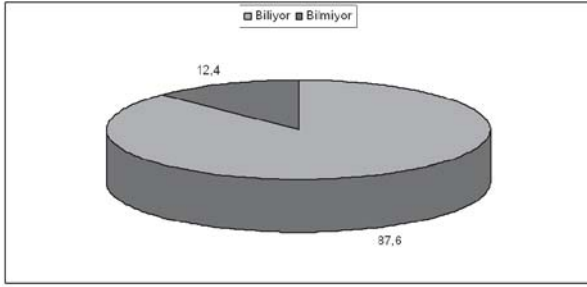
Şekil 1. Tüketicilerin yıkama simgesini bilme durumu

Şekil 1'de tüketicilerin bakım talimatlarında yıkama simgesini bilme durumu verilmektedir. Tüketicilerin yaklaşık %31'inin yıkama simgesini doğru bilmezken tüketicilerin %69'unun ise yıkama sembolünü doğru bildikleri görülmektedir.

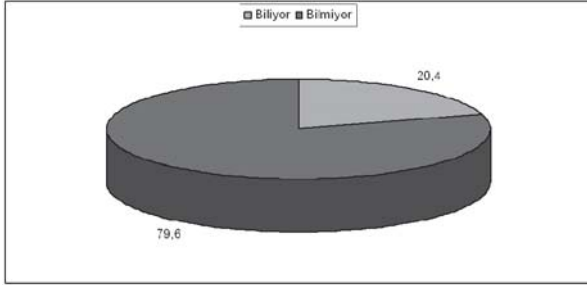
Şekil 2. Tüketicilerin ağırtma simgesini bilme durumu

Şekil 2'de tüketicilerin ağırtma simgesini bilme durumu verilmektedir. Tüketicilerin yaklaşık %55'inin ağırtma simgesini bilmedikleri görülmektedir.

Şekil 3. Tüketicilerin ütü simgesini bilme durumu

Şekil 3'te tüketicilerin ütü simgesini bilme durumu verilmiştir. Tüketicilerin yaklaşık %12'sinin ütü simgesini bilmedikleri fakat tüketicilerin yaklaşık %88 gibi büyük bölümünün ise ütü simgesini bildikleri görülmektedir.

Şekil 4. Tüketicilerin kuru temizleme simgesini bilme durumu

Şekil 4'te tüketicilerin kuru temizleme simgesini bilme durumu verilmektedir. Tüketicilerin yaklaşık %21'inin kuru temizleme simgesini bildiği buna karşın tüketicilerin yaklaşık %80'inin kuru temizleme sembolünü bilmedikleri görülmektedir.

5. SONUÇ

Bu çalışmada, tüketicilerin en az bildiği simgenin kuru temizleme simgesi, en iyi bildiği simgenin ise ütüleme simgesi olduğu sonucuna varılmıştır. Buradan da, tüketicilerin kullanma talimatlarını yeterince bilmedikleri anlamını çıkarabiliriz. Bu durum tüketicilerin giysi bakımında önemli sorunlar yaşadıklarını, önemli miktarda giysinin yanlış bakım nedeniyle zarar görek kullanılamayacak duruma geldiğini ve ayrıca yanlış bakımdan dolayı giysilerin konforunun ve görünümünün bozulduğunu söyleyebiliriz.

Sonuç olarak; tüketicilerin yüksek meblağlar ödeyerek satın aldıkları teknolojik ürünleri kullanırken gösterdikleri titizliği hazır giyim ürünlerine de göstermelidir. Bakım etiketlerine uyularak yapılacak giysi bakımı, giysilerin daha konforlu ve uzun süre kullanılmasını sağlayarak ülke ve aile bütçeleri içinde önemli oranda tasarruf yapılmasına da olanak sağlayabilir.

KAYNAKLAR

1. Barışıkıl, M: (1998) "Hazır Giyim Sanayinde Kullanılan Dar Dokumaların Yeri ve Önemi" Lisans Tezi, T.C. Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi, İstanbul
2. Hermitt, A. ; "How to Read Clothes Labels for Care Instructions" http://www.ehow.com/how_2287318_read-clothes-labels-care-instructions.html, Erişim Tarihi: 18.07.2010
3. Saydan, R.; Kanıbir, H.; Nart, S.; "İşlevsel Bir Pazarlama Aracı Olarak Yıkama ve Bakım Etiketleri (Kadın Tüketicilerin Bakım Etiketleri ve Sembollerini Algılama Davranışları)", İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 20 Eylül 2006 Sayı: 2
4. Kara, S: (2006) "Triko Ürünlerde Kullanım Etiketlerinin Özellikleri ve Triko Eğitimi Veren Öğretim Kurum Programlarındaki Durumun İncelenmesi" Yüksek Lisans Tezi, T.C. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Turkey.
5. Korkmaz, Y.; "Bakım Talimatları" <http://www.tekstilteknik.com/Referanslar/BAKIM.asp?silverheader=0>, Erişim Tarihi: 18.07.2010
6. Bridgett W. Smith, "Understanding Care Labels What Everyone Needs to Know" The University of Tennessee Institute of Agriculture
7. Cihangiri E.: (2002) "Tekstil/Hazır Giyim Ürünleri İçin Bakım Talimatları" İstanbul Tekstil ve Konfeksiyon İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği, Teknik El Kitapları Serisi Yayın No: 2002/2
8. http://www.iplikonline.com/v1/kultur/yikama_detay.php, Erişim Tarihi: 18.07.2010
9. Arpacı, F., Şanlı, N., ve Arlı, M. (2000) Tüketicilerin Kuru Temizlemeye İlişkin Bilgileri, Tercih ve Tatmin Durumları. Mesleki Eğitim Dergisi. 2 (4): 49 – 63.